

Cuprins

<i>iunie 1940-octombrie 1940</i>	
Votați-l pe Lindbergh sau votați războiul	7
<i>noiembrie 1940-iunie 1941</i>	
Evreu cu gură mare	55
<i>iunie 1941-decembrie 1941</i>	
Pe urmele creștinilor	98
<i>ianuarie 1942-februarie 1942</i>	
Ciotul	140
<i>martie 1942-iunie 1942</i>	
Niciodată până acum	175
<i>mai 1942-iunie 1942</i>	
Țara lor	233
<i>iunie 1942-octombrie 1942</i>	
Răzmerița Winchell	270
<i>octombrie 1942</i>	
Zile grele	327
<i>octombrie 1942</i>	
Frică fără sfârșit	373
<i>Notă către cititor</i>	411
<i>O cronologie reală a personajelor importante</i>	411
<i>Alte personaje istorice din carte</i>	411
<i>Documentație</i>	411

PHILIP ROTH

Complotul împotriva Americii

Traducere din limba engleză
și note de Fraga Cusin

POLIROM
2012

— Tâmpenii! a replicat Sandy.

— Încetează! a zis mama. Încetează imediat. Îți dai seama că suntem singura familie din cvartal care trecem prin așa ceva? Singura familie din tot cartierul. Toți ceilalți au învățat deja să continue să trăiască așa cum trăiau înainte de alegeri și să uite cine e președintele. Și asta facem și noi. S-au întâmplat lucruri rele, dar acum s-au sfârșit. Alvin s-a dus și acum s-a dus și tanti Evelyn și totul o să se întoarcă la normal.

— Și când o să ne mutăm în Canada, a întrebat-o Sandy, din pricina maniei persecuției de care suferiți voi?

Amenințându-l cu degetul, tata i-a spus:

— Să n-o imiți pe tâmpita ta de mătușă. Și să nu ne mai răspunzi niciodată în felul ăsta.

— Ești un dictator, i-a răspuns Sandy, ești un dictator *mai rău* decât Hitler.

Pentru că părinții mei fuseseră crescuți, fiecare, într-o familie unde un tată din vechea țară n-ar fi ezitat să-și disciplineze copiii potrivit metodelor tradiționale de constrângere, ei înșiși n-au fost în stare să ne lovească niciodată, pe Sandy sau pe mine, și dezaprobau pedeapsa corporală, indiferent cui i-ar fi fost aplicată. Așa că singura reacție a tatălui meu când un copil al lui i-a spus că e mai rău ca Hitler a fost să întoarcă spatele scârbit și să plece la muncă. Dar abia ieșise el pe ușa din spate, când mama a ridicat mâna și, spre uluirea mea, l-a plesnit pe Sandy peste față.

— Știi tu ce-a făcut acum tatăl tău pentru tine? i-a strigat ea. Încă nu înțelegi ce erai gata să-ți faci tu însuși? Termină de mâncat și du-te la școală. Și să fii acasă când se termină orele. Tatăl tău a stabilit regulile – să faci bine să le respecti.

Sandy nu s-a clintit când l-a lovit și acum, tot numai încăpățănare, s-a aventurat să-și umfle și mai mult eroismul, anunțând-o obraznic:

— Am să mă duc la Casa Albă cu tanti Evelyn. Nu-mi pasă dacă vouă, evreilor de ghetou vă place sau nu.

Sporind urâțenia acelei dimineți, sporind neverosimilul năucitor al lipsei de armonie din casa noastră,

mama l-a făcut să plătească din plin pentru sfidarea filială, dându-i o a doua lovitură, și de data asta Sandy a izbucnit în lacrimi. Și dacă n-ar fi fost așa, această prudentă mamă a noastră și-ar fi ridicat mâna blândă, mâna ei grijuliu maternă și l-ar fi lovit a treia, a patra și a cincea oară. „Nu-și dă seama ce face“, mi-am zis eu, „nu mai e ea – *nimeni* nu mai e la fel“ și mi-am înșăfat manualele și am luat-o la fugă pe scări în jos spre alee și am ieșit în stradă și, ca și când ziua n-ar fi fost deja destul de apăsătoare, Seldon era postat pe veranda din față, așteptând să mă însoțească până la școală.

Câteva săptămâni mai târziu, venind spre casă de la muncă, tata a poposit la Newsreel Theater să prindă reportajul filmat de la dineul dat în cinstea lui von Ribbentrop. Atunci a aflat de la Shepsie Tirschwell, pe care l-a vizitat după spectacol în cabina lui, că pe 1 iunie vechiul lui prieten din copilărie urma să plece în Winnipeg cu soția sa, cei trei copii, mama sa și părinții în vârstă ai soției sale. Niște reprezentanți ai micii comunități evreiești din Winnipeg îl ajutaseră pe domnul Tirschwell să-și găsească acolo un post de operator la o sală de cinematograful din cartier și găsiseră apartamente pentru întreaga familie într-un cartier evreiesc modest, asemănător cu al nostru. Canadienii făcuseră aranjamente și pentru un împrumut cu dobândă mică pentru acoperirea cheltuielilor de mutare ale familiei Tirschwell și întreținerea socrilor, până când doamna Tirschwell avea să-și găsească și ea o slujbă în Winnipeg care să-i permită să-și întrețină părinții. Domnul Tirschwell i-a spus tatălui meu că îi pare rău că se desparte de orașul natal și de vechii și dragii lui prieteni și că, firește, regretă că-și părăsește slujba fără egal la cel mai important cinematograful din Newark. Părăsea multe și pierdea mult, însă fusese convins de toți kilometrii de peliculă brută, neprelucrată pe care o văzuse în ultimii câțiva ani de la echipele de reportaje filmate care lucrau în toată lumea că fața secretă a pactului încheiat în Islanda între Lindbergh și Hitler

În 1941, potrivit căruia Hitler urma să învingă mai întâi Uniunea Sovietică, apoi să invadeze și să cucerească Anglia și numai după aceea (și după ce japonezii vor fi copleșit China, India și Australia, desăvârșind astfel întemeierea Noului Ordin în Asia Răsăriteană Mare) președintele Americii avea să instaureze „Noul Ordin Fascist American”, o dictatură totalitară după modelul celei hitleriste, care avea să pregătească scena pentru ultima mare bătălie continentală – invazia germană, cucerirea și nazificarea Americii de Sud. Doi ani mai târziu, cu svastica lui Hitler fluturând pe Parlamentul din Londra, emblema cu Soarele Răsare fluturând deasupra capitalelor Sydney, New Delhi și Beijing și cu Lindbergh ales președinte pentru un al doilea mandat de patru ani, frontiera SUA cu Canada urma să fie închisă, relațiile diplomatice dintre cele două țări rupte și, pentru a îndrepta atenția americanilor asupra gravei primejdii interne care necesita restrângerea drepturilor lor constituționale, avea să se dezlănțuie prigoana în masă asupra celor patru milioane și jumătate de evrei ai Americii.

Aceasta era previziunea domnului Tirschwell ca urmare a vizitei lui von Ribbentrop la Washington – și a triumfului pe care aceasta îl reprezentase pentru cei mai primejdioși dintre sprijinitorii americani ai lui Lindbergh, și ea depășea în pesimism atât de mult propriile previziuni ale tatălui meu, încât el a hotărât să nu ne-o repete și nouă și, când a ajuns acasă de la Newsreel Theater la cină, în seara aceea, să nu spună nimic nici despre plecarea iminentă a familiei Tirschwell, convins că știrea m-ar îngrozi pe mine, l-ar scoate din sărite pe Sandy și ar face-o pe mama să susțină că trebuie să emigrăm și noi imediat. De la instalarea lui Lindbergh în funcție, cu un an și jumătate în urmă, numărul familiilor evreiești care se refugiaseră în Canada cu reședință permanentă era estimat la doar două sau trei sute; cei din familia Tirschwell erau primii refugiați pe care tata îi cunoștea personal și vestea hotărârii lor îl zguduise profund.

Ca să nu mai vorbim de dezgustul pe care i-l provocase apoi vederea, pe peliculă, a nazistului von Ribbentrop și a soției sale, întâmpinați cu căldură la intrarea la Casa Albă de președinte și de doamna Lindbergh. De dezgustul la vederea tuturor oaspeților de vază descinzând din limuzine și zâmbind cu gândul la perspectiva de a cina și a dansa în prezența lui von Ribbentrop – și, printre oaspeți, arătând la fel de încântați ca și ceilalți de dezgustătorul prilej, rabinul Lionel Bengelsdorf și domnișoara Evelyn Finkel.

— Nu-mi venea să cred, povestea tata. Ea zâmbea cu gura până la urechi. Iar viitorul ginerică? Arăta de parcă își închipuia că dineul e dat în cinstea lui. Ar merita să-l vedeți – salutând din cap pe toată lumea, de parcă ar fi fost cineva cu adevărat important!

— Dar de ce te-ai dus, l-a întrebat mama, când știai c-o să te afecteze atât?

— M-am dus, a răspuns el, pentru că în fiecare zi îmi pun aceeași întrebare: Cum e posibil să se întâmple așa ceva în America? Cum e posibil ca oameni ca ei să ne conducă țara? Dacă n-aș fi văzut cu ochii mei, aș fi crezut că mi se năzare.

Cu toate că abia începusem cina, Sandy și-a pus jos tacâmul, a bombănit „Dar nu se întâmplă nimic în America, *nimic*“, și a plecat de la masă și nu era pentru prima oară după dimineața aceea în care mama îl pălmuisese. Acum, când stăteam la masă, dacă se făcea cea mai mică referire la știri, Sandy se ridica și, fără explicație sau scuze, dispărea în camera noastră, trântind ușa după el. La început, de câteva ori mama s-a ridicat după el și s-a dus în cameră să-i vorbească și să-l cheme înapoi la masă, însă Sandy stătea la biroul lui, ascuțind un creion de cărbune sau făcându-și de lucru cu el pe blocul de desen, până când mama îl lăsa în voia lui. Fratele meu nu vorbea nici măcar cu mine când, doar fiindcă mă simțeam singur, îl întrebam cât mai are de gând să se poarte așa. Am început să mă întreb dacă nu cumva o să-și strângă lucrurile și o să plece de-acasă, și nu ca să se ducă la tanti Evelyn, ci să locuiască cu familia Mawhinney la ferma din

Kentucky. Și-ar schimba numele în Sandy Mawhinney și nu l-am mai vedea niciodată, așa cum n-aveam să-l mai vedem niciodată pe Alvin. Și nu era nevoie să-l răpească nimeni – ar face-o el singur, s-ar preda el însuși creștinilor, așa încât să nu mai aibă niciodată de-a face cu evreii. Nu era nevoie să-l răpească nimeni pentru că îl răpise deja Lindbergh, dimpreună cu toți ceilalți!

Purtarea lui Sandy mă neliniștea atât de mult, încât seara luasem obiceiul să-mi fac lecțiile departe de el, la masa din bucătărie. Și așa am ajuns să-l aud pe tata – care se afla în camera de zi cu mama, citind ziarul de seară acolo, în timp ce Sandy rămânea în însingurarea lui disprețuitoare în partea din spate a apartamentului – reamintindu-i mamei că tulburările din casa noastră erau exact genul de disensiuni pe care antisemiții lui Lindbergh speraseră să le stărnească între părinții evrei și copiii lor, cu programe de genul Oameni de-ai noștri. Însă înțelegerea acestui lucru nu făcea decât să-i întărească hotărârea de a nu urma exemplul lui Shepsie Tirschwell plecând.

— Ce spui tu? s-a mirat mama. Vrei să zici că familia Tirschwell pleacă în Canada?

— În iunie, da, i-a răspuns el.

— De ce? De ce în iunie? Ce-are să se întâmple în iunie? Când ai aflat? De ce n-ai spus nimic?

— Pentru că știam c-o să te tulbure.

— Și chiar mă tulbură, cum să nu mă tulbure? De ce, a vrut ea să știe, de ce pleacă ei în iunie, Herman?

— Pentru că, după socotelile lui Shepsie, a venit timpul. Hai să nu discutăm, a zis tata încetisor. Cel mic e în bucătărie și e și așa destul de speriat. Dacă Shepsie simte că a sosit timpul, asta e hotărârea lui pentru el și familia lui și să-i dorim noroc. Shepsie stă și se uită la ultimele știri oră de oră. Știrile sunt viața lui Shepsie, și știrile sunt teribile, așa că ele îi influențează gândirea și asta e hotărârea pe care a luat-o el.

— Omul a luat hotărârea, a replicat mama, pentru că este informat.

— Și eu sunt informat, a zis tata aspru, însă am ajuns la o altă concluzie. Nu pricepi că acești ticăloși antisemiți vor ca noi să fugim? Ei vor să-i aducă pe evrei la exasperare, așa încât să se care definitiv, și atunci goii vor avea această țară minunată numai pentru ei. Ei, bine, eu am o idee mai bună. De ce să nu se care ei? Toată șleahta lor — de ce să nu se ducă ei toți să trăiască sub conducerea Führerului lor în Germania nazistă? Atunci am avea noi o țară minunată! Uite, Shepsie poate să facă orice crede el că e bine, dar noi nu plecăm nicăieri. Mai există încă o Curte Supremă în această țară. Mulțumită lui Franklin Roosevelt, e o Curte Supremă liberală, și ea există pentru a ne ocroti drepturile. Există judecătorul Douglas la Curtea Supremă. Există judecătorul Frankfurter. Există judecătorul Murphy și judecătorul Black. Ei se află acolo pentru a susține legea. Există încă oameni buni în această țară. Îi avem pe Roosevelt, pe Ickes, pe primarul La Guardia. În noiembrie, sunt alegeri pentru Congres. Încă mai există cabina de votare și oamenii încă mai pot vota fără să le spună cineva ce să facă.

— Și pentru ce-o să voteze? a întrebat mama și a răspuns tot ea: Poporul american o să voteze și republicanii vor fi și mai puternici.

— Încet, încearcă să vorbești încet. Când va veni luna noiembrie, vom afla rezultatele și atunci va fi timp să hotărâm ce facem.

— Și dacă nu va fi timp?

— Va fi. Te rog, Bess, a insistat el, nu putem a-o ținem așa în fiecare seară.

Și asta a fost ultimul lui cuvânt, deși probabil mama s-a străduit să nu mai spună nimic doar din cauză că eu îmi făceam lecțiile în bucătărie.

A doua zi, direct după școală, am luat-o în jos pe Chancellor Avenue, am ocolit spre Clinton Place și apoi dincolo de liceu, spre locul unde îmi închipuiam că era puțin probabil să mă recunoască cineva și am așteptat acolo un autobuz care să mă ducă în centru, la Newsreel Theater. Cu o seară înainte verificasem